

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА**

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VI бесплатан примерак
Јун 2017. Косовска Митровица

САДРЖАЈ БИЛТЕНА

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Жетва грашка и употреба – Зоран Милосављевић дипл.инж.

ВОЋАРСТВО

- Берба малине – Љиљана Гвоздић дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

- Искоришћавање пашњека – Косовка Јакшић дипл.инж.

ЗАШТИТА БИЉА

- Сузбијање пламењаче кромпира – Сениша Недељковић дипл.инж.

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoropuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

ЖЕТВА ГРАШКА И УПОТРЕБА

Грашак поступно сазрева а презреле махуне пуцају и семе се осипа, што отежава жетву. Повољна околност што грашак доста добро накнадно дозрева. Жетва се може обавити вишефазно, двофазно и једнофазно. Вишефазну и двофазну жетву треба почети када је семе у доњим махунама на крају воштане зрелости. Код ове жетве прво се усев коси, оставља 5-6 дана да се осуши а затим се обавља вршидба у вршалицама за жито. Код двофазне жетве прво се врши кошење усева и оставља да се просуши, а затим се комбајном са додатним уређајем покошена маса захвата и подиже и обавља вршидба. Једнофазна жетва врши се комбајном за жито који се прилагоди за вршидбу грашка. За ову жетву доње махуне треба да су у фази пуне зрелости а горње при крају воштане зрелости. За једнофазну жетву треба бирати сорте које равномерније сазревају и код којих махуне слабије пуцају. Жетва треба да се обави у што краћем периоду (5-6 дана) јер биљке брзо прелазе у презрело стање и тада је јаче осипање семена.

Жетва грашка за зелено зрно за конвертирање врши се у технолошкој зрелости семена. Тада је махуна сочна, сјајна, зрно достигне $\frac{3}{4}$ своје крупноће, вегетативна маса је зелена. Жетва се обавља најчешће једнофазно, посебним комбајнима. Вегетативна маса се после вршидбе силира.

За складиштење зрело зрно треба да је чисто од страних примеса и делова поломљеног семена, а влажност семена не сме да је већа од 14%.

Зрно грашка има велику хранљиву вредност. Оно садржи од 17,8-34,6% беланчевина, 43-55% скроба, 6-10% шећера, 1,0-1,5% уља, 2,4-4,0% минералних материја, 3-7% целулозе и витамина А, Б1, Б2, Ц.

Зрно се добро кува, сварљиво је, укусно и веома квалитетно за људску исхрану. За исхрану људи користи се зрело зрно, зелено зрно и недозреле махуне. Зелено зрно служи за конзервирање. У исхрани људи највише се користи као вариво. Ољуштено семе користи се за прављење пиреа, супа протенског брашна и др. Брашно од грашка може се додати до 15% пшеничном брашну за производњу хлеба. Зрно грашка је извор драгоцених беланчевина, витамина и минералних материја.

Посебно богатство хранљивих материја је у сувом зрну, а оно се као такво у исхрани људи код нас мало користи. Код нас се у исхрани људи више користи младо зрно за конзервирање.

Грашак служи и за исхрану стоке. Користи се зрело зрно од кога се справља прекрупа или брашно као квалитетна беланчевинаста сточна храна. За исхрану стоке може се користити цела биљка у свежем стању или као силажа. Постоје посебне сорте за људску исхрану, мада и оне могу да се користе у исхрани стоке.

Грашак има велики агротехнички значај, јер као и остале зрнене махуњаче обогаћује земљиште азотом и поправља физичке особине земљишта. Он рано стасава за бербу па се после њега могу гајити накнадни и пострни усеви.

Саветодавац ратарства и повртарства Зоран Милосављевић

Берба малине

Плодови малине не сазревају истовремено, већ у временском интервалу од 25 до 30 дана, па се берба врши у више наврата, око десетак пута.

За правилну и квалитетну бербу је потребно одредити прави моменат, што зависи од више фактора, као и саме намене коришћења плода.

Плодови су најбољег квалитета када се беру у пуној зрелости, јер тада имају најбољи изглед, лако се одвајају од цветне ложе, одличног су укуса, изражене ароме и задовољавајуће чврстине. Ако су плодови намењени за потрошњу у свежем стању, замрзавање и прераду, треба их брати када су зрели, али још довољно чврсти да се приликом бербе коштунице лако одвајају од цветне ложе, без гњечења и осипања (око један дан пре пуне зрелости). Плодове који су намењени осталим видовима прераде треба брати у пуној зрелости. Уколико се истог дана након бербе плодови могу допремити до тржишта, хладњаче или фабрике за прераду, беру се у пуној зрелости, док ако то није могуће, онда нешто раније.

Плодови који су намењени за употребу у свежем стању или за замрзавање, беру се сваког другог, а за прераду сваког трећег дана. Када приликом бербе наступе високе температуре, онда треба водити рачуна, односно бербу обављати сваког или сваког другог дана, правећи одговарајуће паузе током најтоплијег дела дана. Почети са раним јутарњим часовима, чим се дигне роса, а наставити са падом температуре у поподневним часовима. Плодове такође не треба брати када су влажни, или пак у влажну амбалажу, зато што су тада осетљивији на болести.

Ако има услова најбоље је да бербу обављају две групе берача. Прва група берача би брала само квалитетне, зреле плодове, који су намењени за потрошњу у свежем стању или смрзавање, док би друга група брала за њима све преостале плодове, одвајајући у издвојену амбалажу презреле и труле плодове. Потребно је све труле плодове уништавати, како би се смањио потенцијал заразе у наредном периоду.

Берба малине се врши без чашице и петелјке, истовремено са обе руке у амбалажу која је прикачена за појас или око врата. Плод се хвата помоћу палца, кажипрста и средњег прста, одваја од цветне ложе и спушта у шаку са дланом окренутим према горе. У шаци не треба држати пуно плодова, да не би долазило до њиховог гњечења.

Плодови који су намењени за свежу употребу или замрзавање не требају се пресипати из једне у другу амбалажу, јер притом губе на чврстину и квалитету. Зато се берба врши директно у амбалажу, у којој ће се вршити замрзавање, уколико се не изнесе на тржиште. Посуде је пожељно пунити у 2 до 3 реда плодова.

Просечан берач за 8 часова може да обере око 30 до 60 кг плодова, при чему се највећи учинак постиже у другом и трећем наврату бербе, зато што је крупноћа плодова тада највећа и сазревање најинтензивније.

Плодови се могу класирати у три класне категорије: плодови екстра квалитета, плодови I класе и плодови II класе.

Обране плодове из малињака треба што пре изнети до потрошача, хладњаче или места прераде, а до тог момента транспорта треба их чувати у хладу. Важно је да плодови све време требају бити заштићени од прекомерног загревања, прашине, влажења идр. непожељних утицаја. Транспорт вршити пажљиво, са што мањом манипулацијом плодовима.

ИСКОРИШЋАВАЊЕ ПАШЊАКА

Пашњаци углавном служе за испашу од стране музних крава, јунади у тову, приплодне јунади, телади, затим за напасивање оваца, коза, свиња и других врста домаћих животиња. Дуготрајност пашњака, као и разноврсност биљног састава и богатство у травној маси пашњака углавном зависи од начина искоришћавања пашњака. Неправилна оптерећеност пашњака животињама доводи до нестајања квалитетних биљних врста и смањења прираста травне масе. Ако је пашњак сувише оптерећен, то јест ако се на њему напасује превелик број стоке у односу на прираст трава, стока попасује травни покривач до дна (осим отровних, бодљикавих, шкодљивих и дрвенастих биљака). Услед тога те непопасене врсте се шире на рачун квалитетних врста које нестају. У таквим условима шире се розетасте биљке чије је лишће широко и непосредно изнад земље и стока га не може дохватити. Лишће тих биљака покрије тло и тако онемогућава развитак другим биљним врстама. Пашњак добија све ређи травни покривач који је уз то све више покривен лошим и безвредним биљкама. И у случајевима када је пашњак недовољно искоришћен шире се безвредне и лоше врсте биљака. Тада животиње бирају најбоље биљке, а остале остављају, па се лошије све више шире, јер им је омогућено да донесу семе преко кога се и размножавају и проширују.

Најповољније на пашњак утиче испаша од стране говеда, јер траву одсецају зубима нешто више од самог дна, тако да остављају нешто приземног лишћа, па биљке могу брже да се обнављају. Коњи напасују дубље, а често чупају бусење из тла, па тако оштећују травни покривач. Ако уз говеда пасе мањи број коња то може деловати позитивно, јер је испаша равномернија, коњи попасују бујнија места, обично тамо где ја пала говеђа балега. Та места говеда избегавају. Осим тога коњи попасују и неке биљке које говеда остављају. Испаша од стране оваца изразито лоше делује на травни покривач. Оне подгризају биљке до самог корена и тако уништавају чворове бокорења и ситне изданке, а то отежава обнављање биљака. Квалитетне биљке тешко подносе стално гажење и напасивање. Њима је потребно да се травни покривач одмара све док не достигне висину 20 – 25цм.

По правилу са испашом треба отпочети када су траве у фази између бокорења и образовања стабла. У јесен искоришћавање пашњака треба прекинути на 20 – 30 дана пре завршетка вегетације, како би се дало довољно времена да травни покривач нагомила довољно хранљивих материја потребних за нормално презимљавање и почетак вегетације у наредној години. Пашњак се може искоришћавати на више начина, што зависи од више услова и могућности, али у основи постоје два основна начина:

- слободно (непланско) и
- планско или систематско.

Први начин састоји се у везивању грла на појединим деловима пашњака све док овај део пашњака који им је на дохвату не попасу, а после тога привезују се на други део пашњака. Овај начин напасивања примењује се на газдинствима са малим бројем стоке. Други начин, такозвано прегонско напасивање је напасивање при коме се пашњак подели на више делова или прегона, који се испасују по одређеном редоследу који је планом утврђен. Стока се извесно време напасује на једном делу пашњака, а када га попасе, прелази на други, а затим на следеће прегоне, да би се након извесног времена поново вратила на први, на коме је до тада травни покривач довољно израстао за испашу.

Ограђивање пашњака- када постоје могућности најбоље је пашњак оградити. Посебно је потребна ограда при прегонском напасивању када је потребно спречити стоку да прелази на друге прегоне када се ови „одмарају“. Ограде се праве од

различитих материјала, што зависи од могућности газдинства. Јадан од бољих начина је ограда са жицом кроз коју је пропуштена електрична струја. При додиру са жицом грло претрпи мали струјни удар после чега избегава да јој се приближи. Животиње које се први пут пуштају у простор ограђен електричном оградом треба на њу привикавати и то тако да се свака животиња најмање два пута доведе до проводника и дотакне њушком.

Саветодавац сточарства **Косовка Јакшић**

Сузбијање пламењаче кромпира

Овај паразит је знатно познатији као проузроковач пламењаче кромпира, а знатно мање као проузроковач пламењаче парадајза. Пламењача је редовна појава на кромпиру и парадајзу код нас, а у годинама повољним за развој паразита штете могу да буду јако велике. Овај паразит представља посебну опасност за производњу парадајза у густом склопу, како се иначе гаје сорте за за индустријску прераду. Код раних инфекција кромпира лишће бива потпуно спржено, што онемогућава развиће кртола. Оболеле кртоле током складиштења брже труле и пропадају.

Симптоми болести се појављују на свим надземним деловима и кртолама. Најтипичнији су на лишћу, кртолама и плоду парадајза. На лишћу се најпре појављују жутозелене пеге, које касније добијају загаситу боју. Са наличја листа на рубовима пега се јавља сивобела превлака, коју чине спороносни органи (конидиофоре и конидије) паразита и типична је за пламењаче. Лисно ткиво у оквиру пега брзо изумире и суши се. За кратко време бива захваћена цела лиска, која добија изглед као да је пламеном спржена. Ако је време кишовито за само неколико дана читава поља под кромпиром добијају изглед као да су ватром опалена. Болест може да се прошири и захвати кртоле. На пресеку кртоле се уочава заражено ткиво у њеном површинском делу, дубине до око 15 mm. Боја оболелог ткива је црвенкастомрка, рђастиг изгледа.

Развој болести је максимална при релативној влажности ваздуха од 100% и температури од 21°C. У сушним условима праћеним високим температурама активност паразита је успорена или потпуно заустављена. Повољни услови за развој пламењаче су: када су ноћне температуре изнад 7°C и када је лишће влажно више од 6 часова.

Пламењача кромпира и парадајза се сузбија превентивно и користе се агротехничке, механичке и хемијске мере заштите. Од агротехничких мера треба користити плодоред, здрав садни материјал, ранију садњу, наклијавање садног материјала, коришћење ранијих сорти. Избежавати дужи период влажења листа на тај начин да се кромпир сади на већем растојању у реду и између редова, избегавати ђубрење усева високом дозом азота, не гајити кромпир у хладу или на местима где нема проветравања, користити наводњавање у бразду, наводњавати у делу дана који не омогућава дуже задржавање воде на листу.

Механичке мере се заснивају на уклањању биљних остатака са парцела и њихово спаљивање у циљу спречавања презимљавања паразита у земљишту.

Хемијско сузбијање пламењаче се изводи превентивним третирањем усева фунгицидима за ту намену, на основу прогнозе појаве болести (умерене температуре, облачност, киша или обилне росе). Са заштитом треба почети од почетка формирања редова, током целе вегетације па до физиолошке зрелости кртола, ако се испуне повољни услови за појаву болести. У ту сврху се могу користити контактни и системични фунгициди на бази активне материје: mankozeb, propineb, пропамкарб хидрохлорид + хлороталонил, металаксил-М, fluazinam.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић**

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЂА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД ОД 12.06.-19.06.2017.ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	150	150
Јабука (остала)	70	130	130
Лимун	250	220	200
Поморанџа	200	180	160
Нектарина	100	-	150
Јагода	250	150	-
Трешња	150	150	160
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	50	60	30
Кромпир	80	40	50
Паприка-шилја	150	150	120
Лук црни	80	65	60
Парадајз	150	150	130
Тиквице	40	50	30
Шаргарепа	100	80	80

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЂА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД ОД 12.06.-19.06.2017 .ГОДИНЕ
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	135	130	-
Јабука (остала)	85	60	95
Лимун	155	180	170
Поморанџа	125	150	130

Нектарина	100	-	80
Јагода	150	130	-
Трешња	130	100	120

Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	30	40	15
Кромпир	30	30	30
Паприка-шиља	110	-	90
Лук црни	35	35	30
Парадајз	80	120	100
Тиквице	20	30	15
Шаргарепа	55	60	60

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ПЕРИОД ОД 12.06.-19.06.2017. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	200	130	-
Јагњад	све тежине	све расе	300	260	280
Јарад	све тежине	све расе	-	150	-
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	240	240	230
Козе	све тежине	све расе	140	-	-
Крава за клање	све тежине	СМ	-	150	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	100	-
Овца	све тежине	све расе	150	120	-
Прасад	16-25кг	све расе	250	200	150
Телад	80-160	СМ	-	340	-
Товљеници	80-120	све расе	189	150	130
Товљеници	>120кг	све расе	140	120	-
Шиљежад	све тежине	све расе	200	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 12.06.-19.06.2017. ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш

Кукуруз	20	23,50	20
Пшеница	20	22	20
Сточни јечам	20	26	-
Сточно брашно	16	-	-

У току три месеца II-ог квартала 2017.године ПССС Косовска Митровица је на сајту **www.agoponuda.com** објавила агропонуа:

- ратарство 9
- повртарство 7
- воћарство 2
- сточарство 21

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE